

Ne spirulina, o vingrūnė

SPIRULIN-EL – papildas Nr. 1 pagyvenusiems žmonėms. Kitame pakuotės šone – *SPIRULIN-EL* yra pasaulyje gerai žinomi spirulina platensis (lot.) dumbliai. Dar pavertus ir užrašas šiek tiek paverstas – SENIOR „Spirulina“. O *Spirulina platensis* gamintojams ir lietuviškai – spirulina: perskaičiavus į sausos spirulinos biomasę; ir kabutėse: *SPIRULIN-EL* produktuose „spirulina“ yra naudojama „gyva“.

Iš tikrųjų *Spirulina* yra vyburūninių šeimos melsvadumblis *vingrūnė*. Jau Jurgis Pabrėža (1771–1849) yra sukūręs melsvadumblio *Oscillatoria* (lot. *oscillare* – švytuoti; „dumblio siūleliai atlieka lėtus švytavimo judesius“, Botanikos vardų žodynas, 1998) lietuvišką vardą *vyburūnė*: *Vyburūnė* – vienodų ląstelių siūlinis dumblis, sugebantis gniužulo galais siūbuodamas judėti šviesos kryptimi (LKŽ XIX) – greičiausiai iš žodžio *vyburuoti* žemaičių vartojamo varianto *vyburti*. Nuo šio augalo vardo autoriaus Žano Pjero Etjeno Vošero (Vaucher, 1763–1841) žemaičio Pabrėžos nedaug atsilikta. Nuo melsvadumblio *Spirulina* vardadavio Pjero Žano Fransua Tiurpeno (Turpin, 1775–1840) atsilikta labai daug – LKŽ XIX (1999) *vingrūnės* dar nespėta įdėti, ji pirmą kartą atsirado tik 1998 m. „Botanikos vardų žodyne“. *Spirulina* čia motyvuojama lot. *spiralis* – „vingrus“, o *vingrus* – 1. „vingiuotas, išsiraityęs“, plg. dar *vingruoti* – 1. „vingiuoti“ ir *vingriuoti* – 1. „vingiuoti, raitytis“ (LKŽ XIX).

O kad tai *vingrūnė*, žino ir gamintoja – UAB „Švenčionių vaistažolės“, ir UAB „Vingrūnė“ (!). Bet lietuviui bijoti paties savęs – savo lietuviškumo giliai į(si)kalta. Garbsto ir grobsto rusybę, provinciškai kvailai puola į tarptautybę, miršta lietuvybę... *Spirulina* – koks komercinis efektas!

Rūšies epitetas *platensis* (gal iš *La Plata* – įlanka Pietų Amerikoje ar *Platt* – Misūrio intakas) lietuviško atitiktums dar neturi.

Yra čia ir kitų kalbos negerovių. Kalba gerai, bet rašydami lietuviai niėkaip nesusidoroja su augalų pavadinimų gramatiniu skaičiumi. Štai ir čia: *mėlynės padeda išsaugoti regėjimo aštrumą, česnakas sustiprina organizmo atsparumą ir širdį, o kartu su artišoku mažina cholesterolio kiekį kraujyje*, nors *česnakų* ir *artišokų lapų ekstraktas*. Rusui rūgių laukas ar aruodas – *рожь*, gali dalgiu kupetą pripjauti – *ромашка*, lietuviui – *rugiai*, *ramunėlės*. Bet kai tik ima rašyti, daug augalų vardyti, ir susipainioja kaip višta pakulose.

Kodėl vienoj vietoj *raudonosios vynuogės*, kitur *raudonojo vynmedžio ekstraktas*? Kodėl 20 paketėlių, o vartoti – po 1 pakelį? Kodėl vienur turi (*baltymų*, ...), kitur „moksliskai“ – *sudėtyje turi (geležies, ...)*; *chlorofilo valomosios savybės*, bet *organizmą valančios savybės* (savybės valo?!); *toksinų poveikis*, bet *klampumo pokyčiai neturi įtakos produkto veiksmingumui* (gal paprastai – *keičiantis klampumui veiksmingumas išlieka toks pat?*); kodėl tai *produktas*?

Nevinguriuok tarptautiškai ir netaisyklingai, lietuviška „Vingrūnė“!

Jonas Klimavičius